

а

ДИТЯЧИЙ РУХ

9

1928

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ

Микола Миронов

(Дещо з шкільного побуту)

Що є спільного між педагогікою і голярським мистецтвом?

Не будши спеціалістом в питаннях голярського мистецтва, не берусь і судити про відношення його до педагогіки, але що до педагогів, то вони завжди виявляли жваве зацікавлення до голярської справи.

Взяти хоча б передреволюційну школу. В її правилах про поведження учнів форму зачіски було точно передбачено.

Взагалі норми поведження в старій школі було розроблено досить точно. В кожному гімназичнім квитку було надруковано:

„Підчас зустрічі з царем імператором, з царицею імператорицею і членами царської родини, а також підчас зустрічі з паном міністром народньої освіти, паном генерал-губернатором, паном губернатором і мітрополітом гімназисти повинні зупинятись і скидати шапку.

Підчас зустрічі з паном-куратором шкільної округи, паном директором, паном інспектором, п.п. класними навчителями і вихователями гімназисти повинні скидати шапку і віжливо кланятись“.

Потім ішло багато різних заборон: заборонялося відвідувати без особливого дозволу театри, кіно і концерти, цілком заборонялося відвідувати громадські сади і кондитерські, а також виходити на вулицю після 9 годин вечора.

Безпосередньо після цього, було передбачено питання голярського характеру. Хоч би яку там зачіску („йожик“, проділь, то що) суворо заборонялося. Всі повинні стригтись

під гребінець або під машинку низьким номером.

В окремім пункті правил сказано: „Не дозволяється також носити вуса, бороду і бакенбарди“.

В жіночих гімназіях, навпаки, всіляке підстригання суворо заборонялося. До 5 класи включно треба було носити косу, а потім зачіску. Число кіс було точно передбачено, так само, як і наявність в них бантиків, гребінців то-що.

Як бачите, стара школа зовсім не була байдужа до питань голярських.

Згадали ми про це тому, що деякі робітники радянської школи виявляють тепер так само зацікавленість до цих питань.

Недавно в одній із великих харківських шкіл педрада установила форму зачіски. Загальна стрижба для хлопчиків, під найкоротший номер. Зачіску для дівчаток поки що не регламентовано.

Поспішаю зауважити, що я зовсім не проти того, щоб стригтись, але підчас переведення в життя цієї постанови виявилось, що старші хлопчики далеко не всі згодні розставатись зі своїм волоссям. З цього приводу в одній із старших груп спалахнула дискусія між учнями й педагогом. Аргументація обох сторін мала суто діловий, практичний характер. Педагог доводив, що довге волосся не сумісне з вимогами гігієни, що в ньому дуже легко може завестись нуза і що взагалі зачіска являє собою в новій школі цілком зайвий пережиток.

Школярі так само переконливо посилались на те, що дівчаткам,

мовляв, не пропонують стригтись, та, проте, вважають, що вимоги гігієни вони можуть виконати, що нужі ні в кого нема і що холодної пори року волосся зберігає череп учня від надмірного охолодження в не дуже теплих класах.

Очевидячки, педагог відчув себе розбитим в цьому змаганні, бо звернувся за допомогою до завідателя школи. Зав мав взагалі далеко сильніші аргументи. Не тратячи даром часу на розмови, він просто запропонував одному із „нестрижених“ забрати свої книжки і йти геть із школи.

Хлопчик, активний піонер і громадський діяч, повинен був скоритись. Він пішов додому із слізьми незадоволеної образи розповів батькам про те, за що його прогнали. Хлопчиків батько, старий робітник і комуніст, наказав синові підстригтись і порадив написати заяву про брутальність завшколи.

Через два дні хлопчик, постригшись, повернувся до школи. Отже, перемогу одержав зав. Однак, він вважав її за нецілковиту. Порушення голярських правил, очевидно, вимагало, на думку цього педагога, суворішої кари, ніж тимчасове виключення зі школи. І от, через деякий час, зав самовільно викреслює хлопчика із числа членів правління шкільного кооперативу, куди його було обрано. Ще через деякий час хлопчика виключають із фізкультурного гуртка і баскетбольної команди.

Енергійна аргументація, чи ж не так?

Пригадую я старого інспектора гімназії Варсонофія Миколаєвича, якого ми, гімназисти, звали чомусь „Варсапупій Миколаєвич, а, щоб коротше, просто „Варсапуп“.

Стояв він, бувало, на великій перерві посеред коридору і досвідченим оком обдивлявся твори голярського мистецтва на наших головах.

З ним куди легше було зговоритись, ніж з деяким теперішнім

завом. Біжиш, бувало, коридором, і раптом тобі грізний викрик:

— Миронов, я кому сказав, підстригтись.

— Та я стригся, Варсонофій Миколаєвич.

— Щось непомітно...

— Кепський голяр, Варсонофій Миколаєвич, погано підстриг, — відповіси було.

В усякім разі дискусія з питання про зачіску навряд чи навіть тоді досягала такої завзятости, як у випадку, що я його описав.

До глибини душі ображений репресіями, хлопчак разом з 14-ма своїми товаришами подають до органу, що керує школою, скаргу на зава. В заяві відзначається брутальність зава і описується інцидент зі стрижбою. Дуже характерно, що діти, серед яких було декілька піонерів і активістів, не звернулись ні до свого піонер-загону, ні до шкільного дитячого самоврядування.

Зате не спав зав. Одержавши заяву від дітей, із провідного органу („Для дачі пояснень“), зав викликає до себе по черзі дітей, що підписали заяву.

Між ними відбулась (з кожним окремо) така, приблизно, розмова: Зав (витагаючи із скриньки заяву): Це ти підписав?

Учень: Так... ні... так... я... так... ні...

Зав: Значить, ти не підписував. То напиши відразу ж, що ти не підписував цього.

А за тиждень завідувач повернув своєму начальству цю заяву з безліччю „зречень“, в яких сказано, що „Я, такий то, ніколи жодних заяв не підписував, в чому й підписуюсь“.

Підписи на зреченнях і на заявах були ті самі. Певна річ, голярська дискусія цим не закінчилась. Нею зацікавились інші органи. І тепер її розглядає особлива авторитетна комісія.

Так у дрібницях відбивається внутрішній побут школи.